Ч. 47 (11.3°8). Львів, неділя 3. березня 1929. Оплата почтова уплачена ричалтом. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: М.сячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

в 11-ліття смерти **Д-р І. Пулюя** відбудеться дня 3. березня ц. р. в салі ім. М. Лисенка в год. 12. в полудне. 1—1

Совітський антисемітизм.

Львів, 2. березня 1929.

Не дасться заперечити, що у великій революції Европейського Сходу, тісніше: в большевицькій революції передову ролю відіграли жиди. Революційна хвиля винесла їх на чоло революційних дій, дала їм у руки таку могутність, про яку не могли мріяти найбільші диктатори й самодержавці. Імена Троцького-Бронштайна, Радка-Собельзона, Каменєва-Розенфельда, Зіновєва-Апфельбавма, Йоффе, Евгенії Бош і цілої плеяди большовицьких потентатів надають специфічний характер російській революції. І не лише на верхах, але й у низах жиди грали першу ролю, особливо в добі воєнного комунізму.

І зовсім природно. Бо жиди вважалися найбільш пригнобленою царатом нацією, вірніше: расою, обмеженою в скупих горожанських правах, скованою чертою осілости, травленою згори й переслідуваною. Цілими десятиліттями, а то й століттями скупчувалася в жидівській душі велетенська скаля ненависти, бажання відплати, пімсти. Жидівський темперамент, незвичайна рухливість, віками плекана інтеліґенція, скупченість жидівського елементу в містах, осередках революційних дій, — все те мусіло висунути жидів у передні ряди революції.

Історія зясує колись участь жидів у російській революції і піддасть безпристрастній оцінці їх ролю. Фактом є, що та участь була дуже велика, а в багатьох випадках їх роля рішаюча. Фактом є, що в жидівській участи її акції не все на перше місце вибивалася чисто революційна ідеольогія, але й чинник особисто-расовий, пройнятий ненавистю і пімстою. Фактом є, що з большевицькою революцією, особливо на Україні, симпатизувала, а то й активно спомагала її жидівська буржуазія.

І очевидно — в революції найбільші користи осягнули жиди, хоч — розуміється — не в повному обемі. Жидівська буржуазія та дрібно-міщанський торговельно-крамарський й ремісничий світ, якого всецілo не могли примістити нові державно-господарчі установи, найшовся в прикрому, навіть безвихідному становищі. Неп і хліборобська кольонізація дещо злагіднили положення жидівського міського елементу, але не зовсім. Найбільше злагіднило те положення знесення черти осілости. З українсько-білоруського резервуару розлилася жидівська хвиля по широких просторах Росії, яка в передвоєнних і передреволюційних часах не відчувала на собі гостроти складного жидівського питання, бож жиди масово були скупчені на Україні, Білоруси й Польщі, де вони ще й грали ролю носіїв і представників російської культури.

З хвилею, коли революція знесла всі винаткові права, звернені проти жидів, розпочалася велика мандрівка жидів з українських і білоруських гет на російську північ, заливаючи менші й більші осередки, стаючи до конкуренції й боротьби з колишнім упривілеєним російським елементом. І ясно, що в тих конкуренційних перегонах інтеліґентний, темпераментний, зручний і рухливий жидівський елемент, такий заслужений для революції, а тимсамим частинно й протеґований новими володарями (в значній мірі одноплемінниками) мусів виходити переможцем з позбавленим специфічних привілеїв, культурно відсталим, важким й менше рухливим російським елементом. Це була перша причина поширення антисемітизму в російських низах, бо перед війною антисемітизм захоплював здебільшого верхи. А друга — це характер жидівської нації й семітської раси: всюди грати першу ролю, займати передове місце, проводити й приказувати.

І цікаво, що антисемітизм поширюється тепер головним чином у Росії. Саме тоді, коли він слабне на Україні й Білоруси, де обективно антисемітизм має більш пригожий ґрунт з огляду на поведення жидів в революційному хаосі і традиційне неґативне становище до українських і білоруських змагань, — зростає він у Росії. Не лише жидівські пресові аґенції, які нотують кожний найдрібніший факт зневажливого відношення до жида, але й радянські органи все частіше подають просто звірські факти знущань над жидами: докучливости, побої, а то й убивства.

Проблема антисемітизму в Росії, не в СРСР, а саме в Росії, звільна стає універсальною проблемою. Хоч з антисемітизмом послідовно й систематично борються радянські чинники (уряд і компартія), хоч ведеться широку розяснюючу кампанію, навіть в ударному порядку, то пошесть антисемітизму не лише не вигасає, але навпаки зростає й поглиблюється. Очевидно, на зріст антисемітизму вплинула ще й та обставина, що комуністична опозиція в більшости складається з жидів та що в боротьбі з нею правляча більшість — може проти чи мимо волі — причинилася до викликання антисемітських настроїв.

Зріст антисемітизму в Росії чи навіть в СРСР є сьогодні фактом. Є це важлива проблема, якою займаються не лише урядові й партійні (комуністичні) чинники, не лише жиди всього світу, але позарадянські кола в широкому розмірі.

Проблемою антисемітизму займився й провідник російської буржуазної демократії П. Мілюков, який намагається це сумне й тривожне явище тісно звязати зі совітським режимом. Передвоєнний антисемітизм — по його твердженню — розвивався згори, а тепер він виростає з низів. Взагалі диктатура творить пригожий ґрунт для розвитку хворобливих психоз, з яких одною є й антисемітизм. Розкладаючи громадянство, проводячи клясовість, тимсамим збуджується й розвивається ненависті почуття. „Є дуже важко вбити в мозок російської маси клясову ідеольогію, але тим лекше вдається сіяти почуття ненависти серед низьких верств населення, почуття, які тим сильніше поширюються, чим до більшого політичного напруження приєднується важке господарче положення". Із загостренням господарчої кризи загострюється й антисемітизм. Відстале культурно населення все мусить мати жертвенного козла. Керуючі московські кола думають, що антисемітизм є спадщиною передреволюційної Росії, праві кола дошукуються його в активній ролі жидів підчас революції. Мілюков твердить, що обі інтерпретації є невірні. Бо сучасний антисемітизм не має офіційного характеру, а обняв він ті частини населення, які давніше були вільні від тієї пошести. Зновуж державні, а частинно і партійні органи тепер значно прочищені від жидів. Тому розквіт антисемітизму приписує Мілюков не передреволюційній спадщині і не визначній участи жидів у революційній акції, але умовам радянського режиму. Провідник російського лібералізму передбачує ще дальший розвиток антисемітизму, не виключаючи можливости, що навіть влада буде змушена ним користуватися. Розвязки цеї незвичайно складної й важливої проблеми можна сподіватися тільки від утвердження в СРСР демократизму, бо „доля російського жидівства є тісно звязана з долею демократії в Росії".

Очевидно, погляд Мілюкова є односторонний. На зріст антисемітизму складаються не тільки умови сучасного радянського режиму, але й спадщина царату та майже ґреміяльна участь жидів у революційній акції. Що-небудь передбачувати в теперішній ситуації на тему розвязки наростаючого антисемітизму, — було би надто сміливо, та ясно, що положення жидів у СРСР ускладнюється все більше й невиключене, що їм прийдеться важко платити за чужі й свої гріхи.

На економічні теми.

За українську кредитову організацію міжнародного характеру.

(Допис з Америки.)

I.

Розвій народнього господарства. — Господарство родинне, міське, народне, міжнародне, вимінне, грошеве, кредитове. — Міжнародня торговля, участь Англії, протиамериканські настрої, українська кредитова установа.

1917 рік видвигнув уперше перед провідні українські кола питання про народнє господарство, про господарську державну політику. Ріжні групи, ріжні політичні партії висували свої господарські кличі, а дійсність, не зважаючи на їх теоретичні балачки — йшла своїм невмолимим шляхом.

Цю дійсність вказують нам вчені економісти а саме, що кожний нарід проходить одну і ту саму дорогу в своїм господарсько-державнім розвою. З огляду на територію, — на якій відбувається виміна господарських продуктів, — спершу маємо господарство родинне, де члени родини виробляють все потрібне до життя сімї. В другій стадії — господарства міського — територія виміни поширюється, бо господарство міське вже в великій мірі залежне від довколичних сіл, які доставляють містам поживу в заміну за мануфактуру міст.

З поширенням почуття національної свідомости і з творенням модерних націй-держав, залежність стає чимраз більша і все господарське життя нації підчиняється одному державному законови, на великім просторі. Це господарство народне, яке в дальшому розвою переходить в стадію господарства міжнародного, де залежність народу від інших національних територій стає чимраз більша. Сьогодня ні одна модерна нація не може замкнутися в собі, бо життя її горожан залежить в більшій або меншій мірі від того, що виробляють і як живуть другі народи а пасивний платничий біланс грозить їй повною господарською руїною.

Друга прикметна риса народнього господарства — це його поділ з уваги на средства виміни. Знову вчені кажуть нам, що спершу було примітивне господарство вимінне, де вимінювано продукт за продукт. Колиж гроші стали спільним вимінним середником, маємо господарство грошеве, яке в новому часі уступає місця господарці кредитовій. До яких розмірів дійшла кредитова господарка свідчить факт, що в 1926 р. виміна продуктів між 72 народами виносила суму 58 дол.

Сьогодня живемо в добі міжнародного кредитового господарства, в добі сильної міжнародньої конкуренції, де всякі здобутки науки і техніки негайно приноровлюються до потреб життя.

Ставлячи собі за ціль господарську відбудову нашої країни, ми повинні здати собі справу: 1.Яка частина з цеї 60 міліярдової міжнародньої виміни продуктів припадає на наш нарід; 2. В якій стадії розвою находиться наше господарство; 3. Які установи створив наш нарід для міжнародних кредитових зносин. Відповідь на ці питання повинні дати наші економісти числами, та вказати і пригадати нашому загалови, яке місце займає наш нарід у життi народів світа.

Недавно довелось мені читати статтю в нашій пресі, повну страху і нападів на американський плютократизм, на охоту Америки захопити все в свої руки. Мені пригадався при цьому вислів славного англійського економіста Джео Пейдж, який на засіданні Американської Академії для Політичних і Соціяльних Наук, застановляючись над сплатою міжнародніх довгів, сказав: Не є це тайною, що всі війни, які від чотирьох століть велися на европейськім континенті і поза ним, були фінансовані Англією. Англія навіть не думала вимагати звороту цих грошей. Натомість вимагала делікатно але рішучо господарських привілеїв — і ставала добродієм даної країни. Вислід цеї політики був успішний, бо крім величанської власної торговлі Англія одержала в 1927 р. 270 мілійонів фунтів штерлінгів з заграничних інвестицій, 124 мілійони за корабельні оплати, 60 мілійонів за комісове і 15 мілійонів за інше або в цілости за услуги іншим народам Англія одержала від них заплату в сумі 469 мілійонів фунтів штерлінгів або 2 і чверть міліярда долярів. Додаймо до цього доходи Америки, Німеччини і Франції а будемо мати поняття, в чиїх руках находиться все господарське життя світа.

Для нас не важним є питання, котра нація візьме верх, і не є це виявом державного розуму витворювати ненависть чи погорду для даної держави. Важнішим питанням для нас є: Який відсоток цего міжнародного життя припадає на наш нарід, скільки платимо за привіз і вивіз наших продуктів, в чиїх руках находиться нерв усего господарського життя — кредит.

Відповідь на це проста. Все це в чужих руках. Беручися до відбудови господарського життя, збудуймо її головну підставу в формі української міжнародньої кредитової установи.

Д-р Володимир Галая.

Радянська Україна.

Декілька інформаційних даних про українську автокефальну церкву.

Українська автокефальна церква має під нинішню пору 1500 парохій. В самому Києві є їх кілька. Київський Собор є в руках автокефалістів. Автокефальна церква має тепер 30 єпископів. Принята в ній норма, що на кожних 50 парохій має бути один епископ. Це в тій цілі, щоби епископ міг стояти в якнайтіснішому контакті з вірними та щоби міг бути протягом року в кожній парохії своєї дієцезії.

На чолі церкви стоїть митрополит і Головна Рада Української Автокефальної Церкви. Рада має свій орган п. н. „Церква і Життя", що повинен появлятися що місяця, але з цензурних причин виходить неперіодично. Діється це тому, що цензура перетримує нераз текст одного числа того органу цілими місяцями. Митрополитом української автокефальної церкви є тепер Борецький. Попередник його митрополит Василь Липківський не виконує своїх митрополичих обовязків. Його усунення від управи справами церкви вимагали більшовики. Головна Церковна Рада згодилася на те з опортуністичних оглядів, дарма, що заслуги митр. Липківського для автокефальної церкви дуже великі. Він-же був фактичним її основателем та пробоєвим мужем, особливо в часах більшовицького правління. І саме тому більшовики домагалися його усунення від управи. За ціну його усунення обіцяли вони автокефалістам деякі полекші та уступки. Першим з членів Головної Церковної Ради, що пішов на ці уступки для більшовиків був Чехівський. Він фактично й рішив справу усунення митр. Липківського від управи церквою. Недовго по тім більшовики цілком забули за його прислугу і примусили Чехівського зложити в ДПУ (Державне Політичне Управління) письменне зобовязання, що справами церкви більше займатися не буде. Таким чином більшовики, діпнявши свого, тоб-то усунення митрополита від управи церквою, своїх обіцянок не тільки не дотримали, але навпаки почали цілий ряд репресій проти української автокефальної церкви.

Якже ця церква утримується взагалі? Нема сумніву, що в українській автокефальній церкві є люди незвичайно загартовані та повні посвяти. Бо поминаючи обставину, що радянський уряд і комуністична партія веде завзяту кампанію проти всякої релігії та церкви взагалі, то проти автокефальної церкви веде ще й окрему наскрізь політичну боротьбу, вважаючи її чомусь заборолом українського шовіністичного націоналізму. Наслідком того українська автокефальна церква перебуває в перманентній боротьбі на двох фронтах: на загальнім фронті більшовицької протирелігійної боротьби і на спеціяльному фронті більшовицької протиукраїнської боротьби. Митрополит Липківський витримував гідно цю боротьбу на обох фронтах і надавав їй деколи навіть офензивний характер. І тому більшовики постарались про його усунення. Тепер автокеф. церква займає тільки оборонні позиції. Боротьбу витримує завдяки високій моральній якости і небуденному гартові свого духовенства.

Організаційно автокефальна церква є на Україні під теперішню хвилю найсильніша. Стара православна церква, хоч має формально найбільше парохій і духовенства, то фактично вона далеко слабша, бо цілком пасивна. Так зв. жива церква, що її підтримують більшовики, цілком слаба та немічна, а внутрішньо занархізована. Це одинока церква, що має духовну школу. Ні в автокефальній ні в старій православній (тихонівській) духовних шкіл нема. Якже без них виховуються кандидати на священиків? Хто хоче бути священиком мусить виказатися покінченням бодай середньої школи і перейти практичний духовний курс в одного зі священиків. По такім курсі складає він відповідний іспит перед епископом чи митрополитом і щойно по іспиті дістає свячення.

Церкви і священиків утримують релігійні громади. Є це правні одиниці зареєстровані у влади. Вони обкладають своїх членів церковним податком, який щомісячно збирають і з призбираних грошей утримують священика і церкву. Церкви обложені високими податками. Київський Собор автокефалістів платить наприклад понад 2.000 карб. річного податку, на який складаються вірні. Взагалі утримання міських великих церков дуже коштовне.

Урядова протирелігійна пропаганда має без сумніву успіх серед молоді, особливож по містах. Та пропаганда ослаблює вплив церкви та поширює безвірство. І це дуже відемне явище в сучасному житті нашого народу на Україні, бо на місце християнської моралі більшовики не дають масі ніякої іншої. Таким чином, особливо молодь, позбавлена всякої моралі, диче та поринає в нетри розпусти і тим самим підпадає спустошенню. На те в нинішніх умовинах нема ради. Бо й вплив батьків на ту молодь в нинішніх обставинах ніякий, а бодай дуже мінімальний. Церква не має ні з дітворою ні з доростаючою молоддю ніякого контакту, бо навчання релігії заборонене навіть по приватних домах.

При кожній автокефальній церкві мусить бути хор. Найкращий хор на всю Україну є при київському автокефальному Соборі. Він співає все в часі літургії та стягає цілі маси народу, в тім навіть безвірників, що йдуть до собору слухати його співу.

Щож до самого духовенства, то воно там не

І. КАЛІЧАК.

Вечір під Купала.

Карантана минула. Перетомлене, болем ізоране стрілецьке лице вийшло за дроти на свіжий воздух. Виходило одно за одним скрипучими воротами й переходило біля таборової трупарні.

Ріжно дивилися очі в цю сторону. Одні зі страхом, інші спокійно і з погордою дивилися на деревляні мари. Вони стояли в куті під облупленою стіною і були байдужі, чи на них покладуть знова свіжу домовину.

Від частого уживання ці мари витерлися й розтеліпалися, а припалені сонцем і собі рипіли. Тепер стояли припорошені в куті і не вигиналися під домовиною, бо до чиста обстриженої стрілецької голови тиф більше не чіплявся...

Одинаково сумні були всі лиця, що проходили воротами. Щойно за ними трохи віджилали, а тоді дрібною течійкою продирався лицем скритий промінь. Очі підносилися з перегнилих кругляків і жалібно ловили красу, що перед ними простягалася й мінилася в стократних барвах.

Поля безмежні. Филююче море збіжа. Тут і там горбок. Далі знову широкі лани аж під узгіря і темний лісок у синіючій мряці. За ним і село, і долина. Густий темний ліс, а над ним вершки і гори. Гохвальд. Границя Саксонії.

Вечоріло. Лискучо-червоне, розтоплене сонце звільна ховалося за високий обрій і поринало за гори. Розжарений кружок почав потапати у вечірнє сіріюче море і лишав по собі ясні проміння, що горіли ще довгими стрілами й запалювали небо. Як з ним почали прощатися, то набирали блідо-жовтої барви, потім збіліли цілком, а за хвилю злилися з небом і лягли спати. За ними простягнулася синя занавіса, що покрила цілий небозвід і злилася у велике погідне небо.

Із близьких лісів неслися шепоти. Блестіла як сталь і легко шуміла холодна вода у ставку під лісом тоді, як у бараках стихало життя.

Полями лінивою ходою тягнувся вітрець і таксамо тихо пошкандибав до табору. Зійшов із зелених піль легким холодом, розсівся по дахах і щілинами вдирався до темних бараків.

Розглядався. Обережно чалапав по замурзаній долівці і пересувався по деревляних причах, від одної сплячої постати до другої.

Холодив розкриті стрілецькі груди й ніжно гладив. Обережно віддував із чола космики волосся, а з чорними головами пестився найдовше. Висушував з поту худощаві лиця, високі чола обкладав цілунками і прикладав їх до сну обильними пахощами трав, мяти та рути.

Стрільці спали. Снили про далеку, урожайну, рідну землю, повну доспіваючого збіжа, що його чужинці мали зжати. Твердо хрупотів у їх головах чужий серп, а нежаліюча коса безладом клала покоси... Неспокійно ворушилися сплячі, руки стулювалися в пястук, а в декого і груди зітхали.

Над бараками ясніло небо темним блакитом. На Гохвальді видніявся чорний стовп і всувався в глубоке небо.

На широкі лани вискакував з ліса вітер, набирав розгону та з шумом котився до низу. Доспіваюче колосся кланялося йому на стрічу, вигиналося за ним на здогін і прощаючись, шуміло. Росказувало казку вічного життя.

Кругом пахла материнка, мішався з її пахощами любисток і розхідник, а чорнобіль із липовим цвітом доливав і собі свойого чару.

Вечір давно завмер, як сплинула ніч під Купала. Снвіли в мряці хвилюючі збіжем поля, темнівся на овиді ліс, дрімав у видолинку табор. Вгорі над ним розтягалася синява скатерть, що її густо засіяли зорі. Дивилися зі своїх висин і до самого ранку мерехтіли.

Із гір сходив Купало і заглядав усюди. Втискався таборитам до грудей радістю і приказував святкувати.

Куди в ночі не глянуло око, мерехтіли по полях червоні світла. Дрожали по вершках гір, на лісних прогалинах, по пільних дорогах і під муром міського цвинтаря. Рухалися, скакали наче живі, тут то там довго ясніли.

Пахучими чарами блестіли огні Іванової ночи. Хто їх бачив, той переживав неодно горе і в придане неодну журу мав зі собою нести. У неодного з тих, в кого в груди віданвалися колись дзвоном, вони спорохнявіли і мусіли відпочати під Ляденом*).

За трупарнею на пільній дорозі крутилися люди довкола огнища. Поприбігали сюди з містечка з сухими березовими віниками, запалювали їх біля ватри, розмахували ними й кидали, а при цьому вигукували і співали. Скакали через вогонь одні за одними, бралися за руки, гойдалися і крутилися так, що аж мерехтіло. Як перестали танцювати, то позапалювали віники знову і наче з свічками бігали по межах Не сміли погаснути. В кого віник погас би, в того об поріг стукне домовина.

Кругом горіли огні, блестіли як ясні очі, а горіючі віники обіцяли довгим життям жити.

В долині спав табор. По бараках покотом лежали помарнілі люди. Охкали з просоння й войкали болісно, так, начеб ворожий багнет пробивав їх у живі груди.

Молодому стрільцеві верзлися дива в цю ніч. Далека, роскішна, золотом і квітками умаєна соломяна стріха в рідному селі. Люди прибирають хати вітками зеленої липи й широкими лопухами. А потім інший образ. При дорогах клониться на загонах позастромлювана ліщина, а березові галузки німо повисли над деревляними хрестами, які розсілися по полях.

Гей, де чекає його такий хрест? Чи тут, чи на рідній землі?...

Берно, 15. VII. 1927.

*) Стрілецький цвинтар біля Нім. Ябліного.

живе, але ледви вегетує. Священик, як і кожний, по більшовицькій термінольогії, служитель культів, позбавлений всяких громадських прав. Він при тамошніх правних відносинах просто не є людиною, а якимсь непотрібом у суспільному житті, якому крім погорди, нічого не належиться.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Звірячий антисемітизм.

Жидівська Тел. Агенція все частіше подає тепер факти про прояви антисемітизму в СРСР, а вірніше в РСФСР. Один із таких фактів справді стинає кров у жилах. У Пскові комсомолець Трофімов, який жив в одній кімнаті з комсомольцем Большемініковим (жидом), кількома ударами сокири розторощив череп своєму співжильцеві. Після довершення вбивства Трофімов явився на зібранні робітників фабрики „Металіст“, де велася дискусія на тему „ненормальних явищ серед робітників“. Арештований Трофімов заявив, що він убив Большемінікова, бо той був жидом. З того приводу на фабриках у Пскові відбулися робітничі зібрання, на яких вчинок Трофімова схарактеризовано, як злочин на політично-антисемітському підкладі.

Є це справді нечуване звірство, коли робітник убиває робітника тільки тому, що той є жидом. Але цікаво, що цього й подібних фактів зовсім не коментує жидівська преса, не дошукуючися причин цих варварських вчинків. Чому така майже байдужна здержливість? Як інакше виглядала би справа, колиб це сталося на території України і колиб убивцем був не росіянин, а українець! Пробку цього ми бачили підчас процесу Шварцбарда. Ну, але жидівська преса все набирає води в рот, коли доводиться мати діло з сильніщим противником.

ТЕМРЯВА.

(Від нашого постійного кореспондента)

Луцьк, 27. лютого 1929.

Анальфабетизм на північно-західніх землях зростає й має тенденцію з кожним роком зростати все більше.

Запобігти цьому лихові, як побачимо нижче, не в силі ні держава ні самоврядування. Наші ж громадянські чинники нічого не роблять, щоби відігнати від мас цю страшну хмару темряви.

Обраховано, що для переведення обовязкового навчання до 1940 року, необхідно в Польщі вибудувати шкільні приміщення для півтора міліона дітей. На цю ціль держава мусілаб рік-річно асигнувати по 200 міліон. зол., чого зробити не в силі; до бюджету на цей рік внесено всього 20 міліон. Не під силу підняти цю будівничу акцію й самоврядуванням. На цю ціль вони наразі мусіли б віддавати 60 відс. свого бюджету, а чим далі, тим більше.

Щоби ввести загальне обовязкове навчання на Волині, необхідно під цей час мати 3112 нових шкільних будинків. Ізза браку приміщень 49 відс. дітей на Волині остає по-за школою, а в луцькому повіті ще більше — 57 відсоток.

Отже є фактом: половина майбутніх наших громадян будуть анальфабетами.

Але цим лихо не вичерпується. Відсоток українських дітей, які не вчаться, в дійсности є вищий за урядовий. Частина дітей, вписаних до школи, не відвідує її з ріжних причин. Найголовніших дві: наші діти, спробувавши науки чужою мовою, тікають від школи, хоч уже й ввійшли в урядову статистику; ті діти, яким доводиться ходити в сусідні села, науку з ріжних причин пропускають, або і зовсім не ходять до школи.

До цього треба додати, що нові школи закладають в першу чергу для польських кольоністів і осадників. Іноді зникають вони у тих українських селах, де раніше істнували, щоби бути перенесеними до чужих сіл.

Все це разом узяте створює дуже сумні перспективи на майбутнє. Вже й тепер страшна темна потвора анальфабетизму ставить нам непоборні перелони на шляхах просвітянському, кооперативному й агрікультурному. Він, цей анальфабетизм, є не тільки колодою на цьому шляху, але й явним ворогом усякого поступу. Власне цього нашого внутрішнього ворога й використовують ріжні темні сили, щоби спинити наше національне відродження та господарчу відбудову.

Самі цифри ясно доказують, що нема іншої надії на поборення анальфабетизму, як тільки надія на власні сили. Але одночасно ясно кажуть, що боротьба з народньою темрявою на наших землях є боротьбою, гідною велитнів. Хто вважав би її легкою, той виявив би повне незнання грізної дійсности. А очевидно так і є, бо не чуємо алярму й не бачимо жадних заходів до боротьби з лихом.

Чи в силах ми побороти анальфабетизм мас — це інша справа. Але приступити до цеї роботи вже час. Перш за все необхідно пробудити свідомість небезпеки, викликати почуття національного сорому й жаху за завтрішній день та добру волю.

Хто це повинен зробити? Всі укр. організації та інституції, спільно, обєднано. Протианальфабетна акція мусить бути ділом усіх, бо народня темрява й бє одинаково всіх: і шкільництво, й кооперацію, й Просвіти, й часописи і т. д.

Але ця акція мусить бути організованою, поставленою міцно й фахово. Її повинна обняти спеціяльна організація, як „Рідна Школа“ в Галичині. Хай не здивуються читачі: досі на всіх північно-західніх землях такої організації нема.

В травні минулого року в Луцьку відбулися збори місцевої інтелігенції, на яких ухвалено статут т-ва „Українська Школа“ з воєвідським тереном діяльности. Спеціяльна комісія мала поробити необхідні заходи до затвердження статута. Пройшло девять місяців з гаком, а статут усе лежить у когось в шуфляді. Чому? Видно ще не вирішено, як з цим статутом поступити.

І це в цей час, коли сама влада стверджує, що ні вона, ні самоврядування не в силах підняти цеї акції. Отже ясно, що мусить стануть до роботи само громадянство. А робота ця не яка інша, а тільки освітня, необхідна, як сонце.

Для координації роботи та фахового ведення її зазначені вище українські організації повинні вжити заходів, щоб т-во „Українська Школа“ якнайшвидше повстало та щоб знайшло засоби для започаткування святого діла поборювання темряви.

Не входячи в подробиці плану праці, звернув би я увагу лише на одну занедбану у нас річ: спеціяльні книги для анальфабетів — дорослих. Як педагог, категорично мусів би ствердити, що одною з причин того, що дорослі не беруться за науку читання, є брак підручників. Дорослим підсовують дитячого букваря та дитячу читанку. Дорослий „учень“ почуває себе ніяково, а іноді пусті дитячі фрази ображають його.

На Великій Україні цю психольоґічну сторону навчання дорослих уже давно зрозуміли. Для вусатих анальфабетів там є спеціяльні підручники, зміст яких відповідає вікові учнів і дає їм щось нове, практичне: з громадського життя, самоврядування, сільського господарства й т. д. Правда, тепер там ці підручники мають специфічний зміст і мету.

Оскільки мені відомо, один з наших педаґоґів, автор інших підручників, опрацьовує такий буквар для дорослих учнів і самоуків. Дуже на часі. Таксамо є потрібна й спеціяльна читанка для дорослих (після букваря). Зміст букваря, який би відповідав інтересам дорослого анальфабета й міг би викликати в ньому зацікавлення, значно полекшив би велику й важку справу боротьби з анальфабетизмом.

В. Островський.

Тунель під Ляманшем.

Справа тунелю під Ляманшем обговорювалась нераз французькою й англійською пресою. Нераз вона набирала актуального значіння, але завсіди находились якісь перешкоди (здебільш політичного характеру), щоби знову занехати її на кількадесять літ.

У цьому році це питання стало цілком актуальним. Богато місця уділила йому світова преса, обговорювали його також в англійськ. парляменті. Зявились конкретні пропозиції англійських і французьких будівельних фірм, щодо зреалізування цього плану, але і на цей раз щось гальмує хід справи...

Від давних давен тунель під Ляманшем — це була мрія французів, але ця мрія, залишилась покищо мрією, бо зреалізувати її було за тяжко, приймаючи під увагу давню ізоляційну політику Англії. Ще в 1882 році англійська опінія була проти цього. Навіть такий великий і поважний щоденник як „Таймс“ виступив проти цього пляну. Англія вбачала в цьому якусь шкоду, а може навіть небезпеку для англійського острову. Даремно старалась французька преса доказати, що тунель під Ляманшем не зменшить вартости могутности англійської фльоти, а навпаки таке сполучення збільшить товарообмін і продукцію

Великої Британії і цілого европейського континенту.

Справа ляманшського тунелю для деяких прибрала немов би релігійного значіння і вона має своїх батьків, своїх докторів, свої догми, своїх вірних, своїх проповідників і пророків, а також свою історію і традицію. Одним із таких проповідників був інжинір Томе де Гамон. Він присвятив цій справі своє життя і свій маєток. Від 1833 до 1875 року він працював над проектом цього пляну при допомозі відомого інжиніра Альберта Сартіо. Перший проект був утопічний і задорогий. Він полягав у тому, щоби в Ляманш спустити величезні металеві труби і потім заповнити їх цементом і камінням, щоби таким чином збудувати величезний міст. Другий проект — це великий плаваючий на баках міст з автоматичними ворітьми для пропускання пароплавів. Але й цей проект відпав як дуже непевний. Нарешті Томе де Гамон прийшов до думки про будівлю підземної дороги під Ляманш. Його проект предбачав зединання Фолькстон з Кап Грі-Не тунелем, що проходив би попід маленький острівець. На острівці треба збудувати стацію і таким чином уможливити обміну товарами. Потяг спіральною лінією буде виходити на острів, навантажуватися і таким-же чином спускатися. Стація буде називатися: „Міжнародня морська стація"... Цей проект був досить реальний і він мав багато прихильників, наслідком цього 1. лютого 1875 р. повстало „Французьке товариство тунелю під Ляманшем". Томі де Гамон не довелось попрацювати в цьому товаристві, бо на другий день його заснування він помер у 68 році життя...

Дальші студії над проектами Гамона вели інжиніри Сарітo і Жаварі, які змодернізували його і зробили його більш реальним. Не змінюючи нічого англійський інжинір Вілям Колярд зробив новий проект, доказуючи можливість получення Парижа і Льондону в 2 годинах 45 хвилинах при подвійнім шляху, що дало би можливість перевозити річно 12 і пів міліонів пасажирів. Така будівля мала би коштувати 25 міліярдів франків...

„Французьке товариство тунелю під Ляманшем" у свій час зробило також геольогічні досліди. Найдено, що сеноманичні шари завгрубшки 50 метрів тягнуться від берега Франції до берега Англії. Ці досліди зробили геольоги Потіє і Де Ляпарен у 1875 і 1876 рр. і вони разом з підготовчою працею коштували 2 міліони франків. Таким чином провізорична праця була закінчена і товариство ждало на дозвіл і затвердження.

Щодо остаточних подробиць конструкції тунелю, то вони такі: 1) Тунель буде мати 5 метрів у діяметрі, а в обсягу 50 метрів. Його витривалість буде цілком забезпечена. 2) Тунель буде проходити в глибині 100 метрів під рівнем моря. 3) Довжина його буде 55 кільометрів. Будівля його розпічнеться одночасно в Англії коло Дувр і в Франції коло села Віссо. Льокомотиви будуть електричні, щоби зберегти чистоту повітря у тунелю. Робота буде йти зі швидкістю прокопування 20 метрів денно і таким чином на закінчення тунелю буде треба 5 років.

Отже ждім, до цього сенсаційного і історичного дня Европи — дня сполучення Англії з европейським суходолом.

Брюссель. **Я. Олексюк.**

Сойм і промова марш. Пілсудського.

За арештування злодіїв військового бюджету. Марш. Дашинський піддержує внесення. — Проти п двишки комірного. — Обезпечення на старість. — Дискусія над проектом ББ. — Справа м. н. Чеховича.

Дня 1. березня перед приступленням до денного порядку сойму пос. Жулавський (ППС) назвязуючи до промови марш. Пілсудського, а передовсім до уступу про крадіж військового бюджету, сказав, що сойм не має іншої спроможности контролювати господарку держ. грішми, за яку почувається відповідальним, як лише рах. замкнення найв. контр. палати. Рахунки ці за мин. роки про ніякі крадежі бюджету не говорять, тому бесідник заявляє, що сойм не може позволити на безкарність виновників, чи то посли чи то сенатори. Тому в імени лівиці, а сподіється, що і в імени цілої палати просить маршалка сойму звернутися до президента найв. контр. палати та міністра військ. справ за вияснениям щодо крадежей військового бюджету. Знесення це піддержав марш. Дашинський. Він сказав, що поправки до військ. бюджету, ухвалені вчора сенатом, мусять за 14 днів вернути до сойму. Тоді маршалок перекаже поправки, при нагоді яких вирнули закиди, соймовій комісії. Президент найв. контр. палати є органом сойму, тому обовязком бюдж. комісії є прийти до сойму та вівати обгаянути закиди, зроблені міністром військових справ. Можна бути спокійним, що щодо найв. контр. палати буде зроблене все, що можливе в межах права. Марш. сподіється, що міністр військових справ потягне до суд. відповідальности злодія чи злодіїв, якими ніби то були міністри військових справ у минулих роках. Тими міністрами не були цивільні, лише військові люди. Військових міністр військ. справ і досі має право арештувати навіть без дозволу військ. суду. Марш. сподіється, що злодії, вказані вчора безіменно міністром військових справ, не втечуть перед заслуженою карою.

Крім польської лівиці вніс інтерпеляцію в справі крадежей бюджету також Кл. Нар.

Потім сойм приступив до денного порядку.

При першім читанні проекту закону в справі ратифікації московського протоколу пос. Стипула (ком.) поставив внесення, щоби над тою справою перейти до денного порядку. Внесення його відкинули. Опісля сойм радив над проектом закона про підмогу для будови дешевих мешкань. Пос. Прагер (ППС) вказує, що не ціла підвишка комірного пішла би на буд. фонд, бо 25 проц. задержать каменичники. Замісць обтяжувати незаможне населення краще брати фонди на розбудову з двох джерел: фонди, нагромаджувані інституціями сусп. обезпечень і фонди на розбудову, які держава щороку тратить тому, що не веде ніякої плянової мешканевої акції. Урядовий проект віділсано до комісії публ. робіт. Опісля приступили до обговорювання закона про обезпечення на старість. Мін. праці Юркевич зазначив, що закон дає 4 міліонам робітників і їх сімям матеріяльну забезпеку й опіку на випадок старости, інвалідства та заосмотрення на випадок смерти батька родини. Пос. Жулавський (ППС) каже, що зголошення такого закона це елементарний обовязок уряду, а не дарунок для робітничої кляси. Польща остання країна, що ввела в себе цей закон. Закон віділсали до комісії. Опісля покінчили наради над законом про новелізацію декрету в судівництві. Поправки уряду та ББ відкинули.

Вкінці сойм приступив до дальшої дискусії над проектом ББ про зміну конституції. Пос. Кернік (Пяст) заявив, що його клюб не буде голосувати за відкиненням проекту а ліміне, бо не хоче збільшувати леґенди, що сойм боронить своїх привілеїв. Пос. Карав (нім.) займає до проекту неґативне становище. Пос. Мільчиньський (НПР) займає також негативне становище до проекту, але є за відісланням його до комісії. Пос. Хмелевський (НПР-лівиця) голосуватиме за відісланням проекту до комісії. Пос. Кронік (нім. соц.) каже, що проект відсуває від впливу на державу головно робітничу клясу.

На цьому перервано дальшу дискусію. Маршалок повідомив, що бюджетова комісія, як слідча для справи мін. скарбу Чеховича, збереться в суботу рано. Опісля відчитали інтерпеляції ППС, Стр. Хл. і Визволеня в справі покарання міністрів і послів, котрі, по словам марш. Пілсудського, крали державні гроші. Найближче засідання в понеділок попол.

Рада Ліґи Націй.

Справа нац. меншостей.

До Женеви зіхалися вже делегати на березневу сесію Ліґи Націй, що зачинається в понеділок. Чемберлен, хоч хорий, поїде в неділю. Найбільше зацікавлення зі справ денного порядку викликають національні справи. Є чутки, що на сесії Ради Л. Н. будуть також керм. політики балканських держав. Женевський кореспондент „Пополо ді Рома" передбачує гостру виміну думок між мін. Штреземаном і мін. Залеським на явнім і тайнім засіданні Ради. Кореспондент зазначує, що від тої дискусії не слід сподіватися великих подій, щонайбільше якогось покликання комісії для розгляду менш. процедури, але ніякої постанови.

„Курер Червони" повідомляє, що до Женеви їде бувш. держ. підсекретар мін-ства закорд. справ Моравський, як знавець менш. справ на Гор. Шлеську. Поїде також Корфанти як справоздавець свого катовицького органу „Польонія".

„Журналь" пише, що ініціятива Штреземана в справі нац. меншостей це засіб до дальшої ревізіоністичної пропаганди, це скриня пороху. Одначе більшість держав не допустить до вибуху.

—o—

Папа приїде до Польщі?

„Кур. Червони" повідомляє з Риму: В колах близьких до Ватикану зачувати, що папа Пій XI. поза подорожею до Медіоляну, Асісі, Монте Касіно, Люрду поїде також до Австрії та Польщі (передовсім до Ченстохови).

—o—

Румунія хоче угоди з СРСР.

Мін. Мінореску в інтерву з варш. кореспондентом „Н. Фр. Пр." сказав, що його відвідини в Варшаві не були звич. куртуазією, а метою їх

було поглиблення польсько-румунських взаємин. Підписання пакту в Москві потверджує теж мирний стан між СРСР і Румунією. Пакт містить теж зобовязання не торкати нац. справ. Для Румунії Бесарабія є такою справою. Румунія готова шляхом угоди полагодити всі спірні справи з СРСР.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·00—8·88·50, **канадійський долар** 8·82·00—8·82·50 **чеська корона** 0·26·40—0·26·70, **австрійський шілінг** 1·25·00 1·25·30 **румунська лея** 0·05·00 – 0·05·30 **француський франк** 0·34·50 0·34·80, **швайцарський франк** 1·71·33—1·71·50 **фунт штерлінгів** 43·30·00–43·60·00, **радянський червінець** 17·50 18·50.

Золото: 20 корон 36·00·00–36·70·00, 20 франків 33·75·00–34·40·00, 20 німецьких марок 41·70·00–42·00·00, 10 російських рублів 46·50·00 – 45·70·00.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60.** 1238 18-?

— **Морози вернулись.** Від останньої звижки після відлиги: від 6 степенів мороз зріс у четвер вечір у Львові до 18 степенів. Приблизну таку-же температуру мала Варшава і Краків. У пятницю вранці мороз ослаб на 12 степ., одначе нема ніяких ознак на дальшу звижку. Краєві метеорольоги кажуть, що такий стан протягнеться ще тиждень, десять днів.

— **З темної хроніки.** Наскрізь мексиканський спосіб приноровили львівські ошуканці до земдевласника Теодоровича з Жукова, домагаючись від нього в листах з погрозами викупу за життя. Та були вони настільки наївні, що визначили місце викупу, де прийшли особисто, щоби попасти в руки поліції. — Просто з манастиря на вул. Сенявській поліція забрала до вязниці „графиню Іжиковську", яка була звичайною Анелею Холева і мала „модерну" професію: запоморочувала в поїздах пасажирів наркотичними папіросами та обкрадала їх. У відповідний мент вступила до манастиря.

— **Ріжні вістки.** Італійський король призначив нових 23 сенаторів. — У Грацу появились фальшиві нові шилінґи з портретом Шуберта. — У Відні перевели спробу перелету на літаку без мотору з Каленберґу над Дунай. — В Загребі зловили ватажка громади бандитів і ствердили, що це була жінка; вона видала всіх своїх спільників. — У Відні відкрили в центрі міста підземельний коридор на 1.40 м. висоти. — У франц. місті Амієн виконали смертний присуд на 19-літньому злочинцеві, що вбив 70-літню жінку. — Карнеґі Інститут у Пітсбурґу призначив 2000 дол. як нагороду за найкращу картину европейського маляря в найближчому сезоні. — У Брюсселі переловили міжнародного злодія дорогоцінностей Маріо Джурні. — У Ню Йорку боровся український силач Кириленко з Волод. Збишком (Циганевичем молодшим) — боротьба скінчилась розіграною.

— **Рідке озеро.** На Мурманськім побережі на острові Кільдені є єдине в своєму роді озеро „Могильне", яке радянський уряд має намір ужити до наукових дослідів. У ньому верхній шар води — прісний з прісноводними організмами, нижчий солений з морськими звірятами, а найнижчий затроєний сіркою. Найнижча смуга ізольована від горішньої бактеріями, що вбивають сірку. Озеро завглибшки на 17 метрів.

— **Загартований посол.** У Білгороді щодня в 8. год. вранці збирається гурток прохожих, що приглядаються зі зацікавленням, як у Саві купається грецький посол Поліхронідос. До недавна він мав ще товаришів цієї купелі, але згодом, як морози зростали, його товариство меншало. Коли студінь дійшла до 30 степ., він лишився сам один. Поліхронідос є імовірно нащадком спартанців; він не дивиться на погоду, а щодня в 7. год. висилає над ріку свого льокая, щоби цей підготовив і очистив йому полонку. В год. 8-ій він їде туди в авті, — голий, але в добрім кожусі. Над берегом скидає зі себе кожух і поринає на хвилину в ледяну воду. Льокай витирає його густим рушником і вдягає його в кожух.

— **500-ліття Жанни Д'Арк.** У ночі з 23. на 24 лютого 1429 р. Жанна Д'Арк віхала до містечка Сент-Урбен, що був першим етапом II геройського шляху. Ніч провела вона в абатстві, з якого тепер лишились руїни, а досвітком виїхала далі. У згадані дні лютого, 500 літ пізніше, у Сент-Урбен відправили святочну Службу Божу. Церковця, що проіснувала пів тисячеліття, була

прибрана сорокатими перами, приладженими місцевим населенням. На богослуженні були присутні кревняки-нащадки французької національної святої. Від містечка Вокулер, звідки почала свій воєнний похід Жанна Д'Арк, до Шіньон, доставлять 200 гранітових стовпів на тих місцях, де геройська дівчина зупинялась на відпочинок.

— **Форд і Едісон.** З нагоди дня 82-літніх уродин Томи Едісона, „автомобільний король" Генрі Форд прислав славному винахідчикові листа з побажаннями і з одним проектом. Найбогатший чоловік в Америці пропонує зеднати колекції Форда і Едісона і збудувати окремий музей для них. Витрати на таку будову Форд бере на себе, рахуючи, що вона коштуватиме 5 міл. дол. У музею Форд пропонує виставити всі моделі винаходів Едісона: фонограф, кінематограф, електричний трамвай і сотні інших. Тут буде находитись також перше авто зроблене в фабриках Форда. Едісон переслав листа Форда до управи своїх великих підприємств, дописавши на ньому: „Я прочитав цю пропозицію і принціпіяльно годжуся з ідеєю містера Форда".

— **Наші свободи й обмеження.** „Берлінер Таґеблят" подає низку свобод і заборон в Америці та Европі для характеру двох культур. Вільно в Америці, а не вільно в нас: „Брати зі собою палиці та парасолі до театральної салі. Мати собак досхочу без податку за них. Мешкати денебудь без повідомлення поліції. Носити довільні титули та засвоювати собі професії, не маючи на це кваліфікацій ні документів. Зміняти по вподобі своє імя та прізвище. Ходити по залізничих шляхах. Продавати предмети вироблені вязнями. Вступати в університет без іспиту зрілости". Зате вільно в Европі, а не вільно в Америці: „Фабрикувати та продавати алькоголь. Дочіпляти до трамвів вагони (в Америці вони є небезпечні для життя). Входити на залізничі перони, проводжаючи подорожніх. Друкувати подружі оголошення в пресі. Вживати національного прапору для буденних цілей (реклама, яканебудь прикраса приватна). Фотографувати в пресі банкноти. Давати театральні вистави в неділі та свята. Давати до преси оголошення сумнівного змісту, що дають змогу о/укувати легковірних".

— **Симпатичний двоеженець.** Паризькі присяглі судді судили цими днями Марселя Піоле. Він оженився в 1920 р. з п. Вандебош, яка хутко після шлюбу збожеволіла. Минуло кілька літ. Лікарі заявили, що його жінка не має надій на виздоровлення. За той час Піоле закохався в Марії Плезанс і хотів з нею женитись. Але французькі закони не дають розводу мужеві на тій підставі, що його жінка божевільна. Тоді Піоле підробив документи і оженився вдруге, без розводу з першою жінкою. На судовій салі він оповідав зі слізми в очах своє минуле життя, чесне, а безнадійне. Лікарі навіть заборонили йому відвідувати його жінку, яка на його вид діставала приступ шалу. Предсідник суду так зворушився історією обвинуваченого, що не міг стриматись від оклику: „Ви справді симпатичний двоеженець! Тепер стільки мужів убиває своїх жінок лише на те, щоби вдруге оженитись..." Присяжні судді звільнили Піоле.

— **З країни рекордів.** В америк. місті Есбері Парк (Ню Джерсі) скінчив самогубством місцевий лікар Оскар Осбальдстон у 96 р. життя. Багато літ тому він заявив, що побе рекорд і доживе в здоровлю до 100 літ. У липні минулого року він заявив святочно в пресі, що рекорд осягнув, бо скінчив уже 100 літ і цим здійснив мету свого життя. Поруч була фотографічна знимка його метрики. Тимчасом якийсь скептик не повірив навіть такому очевидному доказові і заглянув до реєстраційного бюра. Виявилось, що д-р Осбальдстон сфальшував метрику на 4 роки. Він уродився не в 1928 р. а в 1832 р. Коли ця звістка дійшла до преси, лікар так схвилювався, що занедужав. Ствердивши, що йому до кінця життя лишились вже не роки, а дні, він застрілився.

— **До Передплатників „Нової Хати".** Повідомляємо, що Гродське Староство у Львові заняло чергове 3-те число журналу „Нова Хата" за статтю-спомин про бл. п. О. Басараб. Просимо того числа не реклямувати. Друкуємо нове число, яке буде розіслане в найближчих днях. — **Адміністрація „Нової Хати".** 1555 1-1

З життя наших установ.

Загальні Збори Краєвого Товариства Господарського „Сільський Господар".

В пятницю, 1. березня ц. р. відбулися чергові Загальні Збори Т-ва „Сільський Господар" при великім заінтересуванні і дуже великій численности делегатів кружків т-ва „Сільський Господар з краю у салі т-ва „Бесіда". Загальні Збори відкрив інж. Ю. Павликовський, президент Головної Ради т-ва „Сільський Господар" і теплим словом згадав ініціяторів т-ва та інших активних діячів, як покійний д-р Олесницький, память яких присутні вшанували повстанням з місць. Опісля дир. Лисий відчитав протокол з минулорічних Загальних Зборів, який одноголосно принято. Далі інж. Храплвий доповнив надрукований звіт з діяльности т-ва „Сільський Господар" за діловий рік 1928. З того звідомлення довідуємося, що з днем 25 січня ц. р. є 74 філій, 540 кружків по селах і 38 агрономів, які працюють по повітах. Їх знова піддержують матеріяльно Повітові Союзи Кооператив. Притім заявив присутнім, що зараз є аж сім вільних місць для агрономів. Далі зазначив, що „Малопольське Т-во Рільниче" і „Заводови Звйонзек Рольнікуф" повели акцію проти т-ва „Сільський Господар", закладанням мішаних селянських кружків по селах, але ця акція не вдалася лише тому, що по селах поведено збоку „Сіль. Госп." живу протиакцію. Проте небезпека не минула і нині приготовляється новий наступ на т-во „Сільський Господар".

Після того відчитав інсп. Капуста звіт контрольної комісії і поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючій Головній Раді за її діяльність у діловім році 1928., та замкнення рахунків.

Над цим звідомленням розвинулася річева й оживлена дискусія. Бесідники одобрили діяльність Головної Ради т-ва „Сільський Господар" і подавали ради на дальше поширення його діяльности.

Посол Луцький говорив про наступ польських установ і підкреслив, що одинокою зрілою відповідю розумної нації на те буде тільки те, що поширимо організацію „С. Госп." і з масових членських вкладок українського селянства осягнемо більші фонди ніж ті, які сойм скреслив у своїм бюджеті, як допомогу для т-ва „Сільський Господар". І хоч останніми часами Банк Рольни замкнув для укр. кооперації навіть навозові кредити, то не зважаючи на те, ми мусимо набувати штучні погної лише в українських кооперативах і не купувати їх поза кооперацією. Посол Луцький звернув увагу, що вже незадовго ввійде в життя закон про хліборобські палати, на основі якого кожний селянин мусить належати до польської професійної селянської організації, — якщо до цеї хвилі не зорганізуються українські селяни в т-ві „Сільський Господар".

Бесідникам відповів інж. Павликовський. По дискусії одноголосно уділено уступаючій Головній Раді абсолюторію і принято до відома замкнення рахунків і білянс за рк 1927/28. Тоді розвинув інж. Храплвий плян праці на діловий рік 1928 і пояснив поодинокі позиції проекту бюджету на цей діловий рік. По наміченім пляні т-во „Сільський Господар" з великим розмахом приступає до його зреалізування, щоб піднести добробут українського селянина.

Плян праці і бюджет на діловий рік 1929 у висоті 509.476 зл. з недобором 13.198 зл. принято одноголосно. Потім на пропозицію дир. Филиповича, голови комісії матки, приступлено до виборів. До Ради ввійшли такі нові члени: 1) інж. Охрим, 2) інж. Хроновят, 3) інж. Остапяк і 4) п. Островський В. з Волиня. Заступниками стали: 1) посол Тершаковець і сел. Терпеляк. До контрольної комісії увійшли: 1) інж. Капуста, 2) д-р Охримович і інж. Скоропада.

Присилайте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу", щоби втягнути їх у загальний список повітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Дописи.

ГОРОДОК. (Свято „Просвіти"). В суботу дня 2-го лютого ц. р. городецька Філія „Просвіти" торжественно святкувала 60-літній ювилей Матірного Товариства. Свято розпочалося в год. 9. рано співаною Службою Божою в Св. Благовіщенській Церкві, котру відправив о. Теодозій Цар, голова читальні „Просвіти" в Малковичах, в асисті о. Івана Крука з Керниці й о. Осипа Проця з Городка. По Службі Божій відправлено панахиду за померших членів „Просвіти" і читалень з участю 8 священиків з повіту. В годині 10. рано мав відбутися орґанізований похід з церкви до салі Т-ва „Поміч" з участю представників усіх українських товариств з повіту і з Городка, одначе в останній хвилі польська влада похід заборонила. В год. 12. відбулася святочна академія. Не зважаючи на страшний мороз і сніг, на свято прибула така маса народу, що велика саля Товариства „Поміч" не могла вмістити всіх учасників. Звертали на себе увагу зорґанізовані делеґації читалень з найдальших закутин повіту, як також делеґації майже всіх місцевих товариств. Прибув також урядуючий голова Матірного Т-ва д-р Іван Брик. Академія розпочалась торжественним гимном „Учітеся, брати мої" що його відспівав хор Філії „Просвіти" під управою п. Осадчого, після чого голова Філії пос. д-р Степан Б лян виголосив святочну промову. Дальша часть академії відбулася з дуже богатою програмою. Опісля представники ріжних товариств зложили привіти і побажання Матірному Т-ву „Просвіта". Привіти відобрав д-р Іван Брик, що потім подякував усім учасникам за привіти й участь у святі. Голова Філії д-р Біляк в імени всіх присутніх подякував голові „Просвіти" за прибуття на свято й оголосив свято скінченим. Потім злучені хори читалень і Філії відспівали національний гимн і учасники з великим задоволенням та святочним настроєм розійшлися домів.

З Союзу Українських Купців.

Інформації та вказівки.

Вибори до Промислово-Торговельної Палати вже на укінченні. В міс. березні будуть переводитись вибори радників по госп. установам у Львові і на провинції, а з початком квітня наступить уконституовання Палати. З приділу мандатів ріжним установам бачимо, що чим сильніша дана організація, тим більше одержує мандатів. І не лише центральні господарські установи наділені мандатами, але й провінціональні, з чого для нас наука, що наші купці, де вони не булиб, в межах цілої Польщі, повинні гуртуватись у своїй становій орґанізації, Союзі Українських Купців у Львові, бо лише тоді ми можемо рахувати на те, що з нами компетентні чинники мусять рахуватись. Зараз признало Міністерство Промислу і Торговлі — Союзови Українських Купців у Львові один мандат, а коли матимемо в кожній пров. місцевости сильно зорґанізовані місцеві гуртки СУК., тоді зможемо рахувати на більше мандатів в Пром. Торг. Палаті, які розділені будуть по місц. гурткам.

В справі торговлі мануфактурою. Полотна і ріжні матерії на одяги — це товар, який попри хліб насущний найбільше потрібний кожній людині. Досі ми купували цей товар виключно у чужих, бо наших торговців цієї бранжі не було. Від року маємо у Львові власну Гуртівню Текстильну, кооперативу, засновану СУК., яка достарчує гуртово всякі мануфактурні товари для села, тому всі наші купці, що торгують текстиліями, як також всі кооперативи повинні цей товар брати лише у своїй одинокій кооперативі, де і ціни фабричні і догідні кредитові умови (векслевий кредит). Кооператива наша ставить лише одну умовину, щоби кождий покупець, який хоче користати з кредиту у нашій гуртівні, став її членом і зложив щонайменче один уділ, (який виносить 20 зол.) За інформаціями звертатись до: Торг. Пром. Банку, Львів, Боїмів ч. 4.

Надзвичайні загальні збори членів Союза Українських Купців відбудуться дня 16. березня в год. 7 (евент. в год. 8) веч. у власному льокалі (Підвалля 9). Дневний порядок: Вибори радника до Пром. Торг. Палати. (Розпорядком Міністерства Пром. і Торг. признано Союзові Українських Купців один мандат). Обовязком всіх членів СУК. є явитися того дня на Заг. Збори і віддати солідарно голос на кандидата, наміченого Радою СУК. Місцеві Гуртки повинні прислати своїх делеґатів на Заг. Збори.

Фонд Бурси для Торг. Молоді. Заходом СУК. створено при Т-ві Фонд Бурси для торг. молоді, яка часто густо задля браку приміщення у Львові примушена переривати свою практику, або находиться в таких безвідрадних обставинах, що не може вислід сповнити своїх обовязків. Щобй дати такій молоді змогу істнування і продовжування науки СУК. започаткував збірку добровільних датків на „Фонд Бурси для торг. молоді" і сотворив окрему комісію, яка має цю збірку далі продовжувати. Курсори Комісії матимуть бльочки з печаткою СУК. і на ці бльочки збиратимуть дрібні грошеві датки. Обовязком кождого українського громадянина буде не відмовитись від малої грошевої (від 10 50 сотиків) пожертви на згад. ціль. Всі ми повинні співчувати нашій торг. молоді, бо це наша будучність, це майбутні купці і промисловці, підвалини нашого економічного биту. Місцеві Гуртки обовязані пійти Гол. Виділові на зустріч в його змаганнях та при кожній нагоді такі збірки між своїми членами влаштовувати і зібрані квоти щомісячно до СУК. у Львові відсилати. Це нікого не обтяжить, бо хіба кожний може дати раз в місяць 10—50 грошів, а коли громада скине по нитці, то голому сорочка.

Орґанізаційна Комісія СУК. розсилає до

всіх госп. установ і прив. людей обіжник-квестіонар з проханням виповнити його адресами наших купців у даній місцевости й околиці. Цею дорогою СУК. прохає ще всіх, хто співчуває розвиткові нашого господарського життя, присилати нам адреси таких людей, які займаються торговлею чи промислом. Річ у тому, що СУК. хоче орґанізувати на провінції місцеві Гуртки. В першу чергу мова про наше купецтво на Волині і Поліссю та Холмщині, де по постановах нашого статуту можуть теж творитись наші зорґанізовані Гуртки. В кожній місцевости, де знайдеться що найменше 10 купців, які підписалиб статут, може повстати наш Гурток. По статути треба звертатись до СУК. (Львів, Підвалля 9).

Нові книжки й журнали.

„Вільне Козацтво", двотижневий літературний і політичний журнал під ред. І. А. Білого. Виходить на двох мовах: по російськи й українськи. Ч. 30., з 25 лютого 1929. Прага.

Д-р Колодницький Волод.: „Демократія чи автократія?" Накладом Української Книгарні в Чікаго. Стор. 40., форм. 8°.

D-r Marek Buczma-Czopliński: Poradnik Prawniczy. Zbiór ustaw oraz pism w sprawach administracyjnych, karnych, cywilnych, wojskowych, podatkowych, szkolnych i t. p. Nakład czwarty. Wydawnictwo „Wiadomości Gminnych" pod kier. M. Daniluka. Lwów—Warszawa - Poznań 1929. Str. 682+XVI. Форм. 8°.

„Pracownik Drzewny", organ Związku zawodowego urzędników przemysłu drzewnego. R II. Nr. 1. za luty 1929. Warszawa.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Веселовський Остап, радник суду, помер дня 1. березня ц. р. в Стрию. Покійний був великим українським патріотом і зразковим громадянином, був членом усіх наших установ та все життя приймав активну участь у їхньому життю. Похорони відбудуться в неділю. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 2-го, год. 3. попол. „Марія Стюарт".

Субота 2-го, г. 7·30 веч. „Княжна доларів".

Неділя 3-го, г. 3 попол. „Марія Стюарт".

Неділя 3-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов", опера.

Понеділок 4-го, г. 7·30 веч. „Оповісти Гофмана", опера. Виступ А. Шаскінської.

Кіна.

„Аполльо": „Голгофта кохання".

„Лев": „Адютант" (Занах на царя) з Можухиним.

„Оаза": „Янгол вулиці".

„Палас": „Дама під маскою".

„Фатаморгана": „Атлантида" Бенуа.

Програма радіо.

Неділя 3-го.

Париж (1744). 12·45. Концерт орхестри. 19·45 Радіоконцерт.

Льондон (1·5). 16·0. Концерт військової орхестри. 18·45-19·15 Церковна кантата. 22·05 Концерт смичкової орхестри.

Ляйпціґ (361,9). 8·30 Органи. 15·30 Беседа Муза. 17·00 Радіо-орхестра. 18·:0 Відчит: Британська імперія.

Штутгарт (374,1) 15·00 В дчит: Лясаль і жінки. 1·15 Радіоконцерт. 2·00 Арії з опери (Лякме), (Міньон), Гамлета), (Перла Бразилії).

Тулюза 12·35 Концерт. 13·25 Органи 20·0 Виїмки з опери. 21·45 Музика до танцю.

Штокгольм (178) 16·03 Фортепянове тріо Бетовена. 20·00 Концерт хору й орхестри.

Київ 11·00 Військовий концерт. 13·00 Концерт для дітей. 18·30 Трансмісія з опери.

Харків 12·00 Грамофонова музика. 16·03 Літературний радіодневник. 17·00 Музика.

Москва (1450). 19·00 Музика. 22·35 Музика дзвонів.

Варшава (1354,7). 15·15 Концерт Фільгармонії. 22·30 Музика з опери.

Понеділок 4-го.

Париж (174). 2·30 Концерт орхестри. 15·45 Симфонічна музика.

Льондон (358). 1·00 Музика з готелю Пікаділі. 11·0 Сучасна музика. 22·0 Новітній джезбенд.

Берлін (475,1). 16·30 Концерт орхестри і скрипка.

Відень (519,9) 20·30 Міжнародній концерт з Праги.

Ляйпціґ (361,9). 20·00 Веселий вечір. 22·0 Легка музика.

Мюнхен (536,7) 20·30 Камеральна музика.

Харків (480). 19·30 Концерт під дир. Ліпицького.

Москва (1450). 16·00 Популярний концерт.

Варшава (1385,7) 17·55 - 18·50 Камеральний концерт. 22·30—23·30 Музика до танців.

Краків (955) 20·30 Міжнародній концерт.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причиніхся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

Ширіть наш часопис!

Громадянине! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта"?

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Пригадується, що діточа забава, яку уладжує Товариство Охорони дітей і Опіки над молоддю спільно з Товариством „Бесіда", ві бдеться невідклично дня 3. ц. м. о год. 4. пополудні в комнатах „Бесіди". 1549 1—1

Повідомляємо членів Секції Правників У. С. Г. в Кракові, що 4-ого і 5-ого березня є додатковий речинець складання оплат в Квестурі. Хто з товаришів хотів би ще заплатити другу рату, то просимо пересилати гроші на адресу: Савицький Юрій, Краків, Університет — **Управа.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакция не відповідає

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.